

Gdańsk-Kraków-Warszawa-Wrocław, 5 lipca 2022

Apel o zachowanie integralności założenia rzeźbiarskiego rzeźby autorstwa Grzegorza Klamana *Bramy* w Stoczni Gdańskiej

Wspieramy starania Grzegorza Klamana o zachowanie w niezmienionej postaci kompleksu rzeźb *Bramy*, znajdującego się na terenie historycznej Stoczni Gdańskiej. Stocznia Gdańska jest miejscem związanym z jednym z najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski, Europy i świata, jakim było wyzwolenie spod totalitarnego reżimu komunistycznego i nastanie demokracji w Europie Wschodniej. *Bramy* Grzegorza Klamana – ustawione w 20. rocznicę podpisania Porozumień Sierpniowych – upamiętniają to doniosłe wydarzenie.

Pierwsza jest brama historyczna, znana z licznych fotografii dokumentujących strajki, zawsze udekorowana kwiatami, flagami i portretami Jana Pawła Drugiego i Matki Boskiej Częstochowskiej. Została ona zestawiona z dwoma współczesnymi rzeźbami-bramami.

Druuga brama przypomina dziób statku i jest wykonana ze korodującej stali z jakiej buduje się statki. Wewnątrz konstrukcji zostały zamontowane wyświetlacze, na których widz może przeczytać słowa rozmaitych myślicieli politycznych. Cytaty nie są jednak podpisane, a więc dają odbiorcy wolność nieuprzedzonej interpretacji.

Trzecia brama nawiązuje formą do słynnego pomnika III Międzynarodówki Władimira Tatlina. Chociaż nie został zrealizowany, projekt ten stał się symbolem ludzi pracy na całym świecie. Jego gdańskie przetworzenie jest hołdem dla pracy i walki stoczniowców.

W koncepcji Grzegorza Klamana trzy bramy tworzą ciąg ukazujący wielką historię, jaka działa się w tym miejscu. Mają utrwaląć pamięć o walce o wolność, a zarazem stanowią ostrzeżenie, że o tę ostatnią należy dbać niczym o drogocenny skarb.

Historyczna Stocznia Gdańska została w znacznej części sprzedana w ręce prywatnego kapitału i obecnie jest zabudowywana osiedlami mieszkaniowymi. Ostatnio *Bramy* zostały zdemonstrowane i zabrane z ich oryginalnej lokalizacji, gdyż przeszkadzały planom budowlanym. Rozerwany został tym samym ich układ i związana z nim narracja. Warto podkreślić, że omawiane rzeźby łączą się ściśle ze specyfiką miejsca, a ich monumentalizm odpowiada powadze historii tej lokalizacji. Dlatego *Bramy* nie mogą być usytuowane gdzie indziej – wtedy zatarty zostałby ich związek z konkretną przestrzenią oraz wpisanymi w nią wydarzeniami. Rozbicie ich jedności równałoby się zniszczeniu koncepcji autorskiej *Bramy*. Dlatego apelujemy o zachowanie założenia rzeźbiarskiego w jego pierwotnym miejscu. Całość tego założenia należy do unikalnych rozwiązań sztuki współczesnej o wysokich walorach plastycznych. Gdańsk może być dumny z posiadania tak wysoce oryginalnego dzieła sztuki powiązanego z historią najnowszą. *Bramy* od roku 2000 zrosły się także z pejzażem miejskim, stając się znakiem rozpoznawczym Miasta (porównywalnym do „palmy” – *Pozdrowień z Alej Jeruzolimskich* – Joanny Rajkowskiej na Rondzie de Gaulle’a w Warszawie), znakiem świadczącym o jego nowoczesności.

W tej chwili *Bramy*, tak jak wszystkie pomniki w Gdańsku, znajdują się pod opieką władz Miasta. Dlatego to do Prezydenta i Radnych kierujemy w pierwszym rzędzie ten apel. Przesyłamy go także na ręce właścicieli firmy inwestującej na terenach Stoczni, aby wzięli pod

ul. Jazdów 2
00-467 Warszawa

uwagę dziedzictwo tego miejsca. Zwracamy się także do wszystkich, którym bliska jest idea obecności sztuki współczesnej w przestrzeni miejskiej i funkcjonująca w kontekście miejsc naznaczonych naszą historią.

Zarząd Polskiej Sekcji AICA